

قصه منصف بن مهتدی

(اوله حاج اسکندر ادریس)

سەغ يەلاین ۲ بولە کو کرچاکن سسوك هاتى؟ بايكلە
اکو ترىماشەت اتو فرجىجىن اين . مولايى هارى
اين اکو ماسوق اکام اسلام .

منصف (مونصيف) فولۇغ دەن رىياڭ، كران
دراسانان ساغە مودە ماسوق منجادى اوەمە محمد ايت .
اف سوکرەن ھان مىنەگىكىن دوستا سەھاج، سەغ لايىن ۲
فەرگانىن تىدق داوسىق .

سەقىن دزومە اىفون مەربەكەن دېرى دەن فووه
كفواسىن هاتى، فيكراين: "تىدق كوشىڭىمىدە ايت
اورۇغ ماسوقكىي اسلام . ادكە محمد ترەداي اولە اکو؟
دى تىدق ملارغ اکو درەد مەرمەق : جۇدى ۋۇن
تىاد اىي لارغ . ھان "دوستا" سەھاج يېش تىدق بولە
کو لاکوکن . اه ايت رېشىن سەھاج . بواه اف اکو
مىستى سلالو بىر دوستا؟".

دەن دا يو تىكن ۲ اولە اغىن ۲ يېش ماچىم ۲ اىفون
تروس تۈر تىدور دان بىر دەغكۈر .

هاتى بىر دېن

متھاري بەھارو سەھاج ماسوق بىرادو دان افقى
(اوپۇقى) دىسبىلە بارە كمیراھن ۲ بىر مەندىكەن چەھىا
لەبايۇغ . راج مالەمەمەپىر فەرەنام بىتىغ ۲ قۇن بىن ئابوران
داغىكاس اودارا كېتۈلەن چەرە، تىرۇغ چواج
سىمیل مىدۇءا اودارا يېش سەھاج دان مەندۇغ لائىئە
يەدھەياسى بىتىغ، منصف مۇجو جالىن بىس، تەنە
كاؤن ۲ بىر سوکرەن يادكەدى "قەھوا" - اى مەھارەف اکن
داۋە بىرسام ۲ مىنۇم ارق دەن مەرىك .

كەت منصف دەن اكقى مەنتىغ: "محمد! بۇ كەڭ
اشكۆ اکو منجادى فيكىتەمۇ؟ كالۇ اشكۆ سوك، اکو
فۇن دەن سەغ هاتى اکن منجادى فيكىتەمۇ يېش سىيا
اصل كىسانىڭى جاڭىن داوسىق ."

"سياف سېنرەن اغكۆ اين؟ دان اف كەراغەن
كىسانىتەمۇ - يېش تىدق بولە داوسىق اورۇغ ايت؟" تان
رسول الله (ص) كەد منصف

"اکولە بواي دايرە يەتر كەن . اکولە فەنجاھە يېغ
دەتاكىوتى اورۇغ . سامون دان رومەق فەرگانىكە
جۇدى دان مىنۇم كىسانىڭى . والحاصل: اکو شۇرغ
جاھە يېش سوکرەن دەجاري بىن يېشىن
"سکارىغ اکو اىھىن جوڭ پېمبە سروانمو دان
ماسوقكىي اکام اسلام . تەنەفي سەلەن فەرگان دان
كىسانىڭى ايت، جاڭىلە اشکولاڭىغ، جاڭىن اغكۆ
اوسيق!" .

"اوه، كاون! جادى اغكۆ اين اىھىن ماسوقكىي
اکام اسلام . تەنەفي فەرگان دان كىسانىتەمۇ جاڭىن اکو
كەنلىكىو؟"

"بىن دەكىن يَا محمد!"
"بايكلە، تەنەفي بولىيەكە اکو مەن تا ساتو جەنچى
سەھاج درەدا مو؟"

"ساتو جەنچى سەھاج؟ اکو تىدق كەرائىن ساتو
جەنچى بىتىغ افکە ايت؟"
"اکو ترىسا اغكۆ منجادى فيكىتەمۇ دەن ساتو
فرەنچىن بھوا اغكۆ تىدق اکن بىر دوستا ."

"اھ ايت مۇدە سەھاج . اکو تىدق بولە بىر دوستا ."

بیلا برتمو دغۇن محمد؟ اکن بىر دوستا كەاشىكىو بىلا اغىكىو
مۇقاڭىن تىدق ئىپونه دان مرمسىن هەرت مەرىك؟
قىداشۇن منصف منجادى كاپور، سەغەتەتى يېغ
مۇرىنى دغۇن ھاتىي وسواس تىغە بىر تىشكىر دان بىر تىفور،
مەڭكۈنچەنگىن جىد دان كەللا منصف بىن مەتىدى ايت.
انتوغىلە فەرەتكارنى دان فەرەتكوران لكس
بىر كىداھەن دغۇن سوارا يېغ تىف منصف بىر كات كەد
كاؤن: "كاؤن! بىدانكۇ تراس كورىغى صحىھ. اکو
ئاسىكىوف مەمىلى بەھاڭىن فەد كالىي اين، معافىھ.
سەكارىغ مارىلە كىت قۇلغۇ سەھاج. قربان دان مەشا كىت
فە ماش يېغ اکن داتىغ تىاد اکن كورىغ."

تىك تاھون كەدىن

تىك تاھون تله لالو، كادان منصف بىن مەتىدى
نمىقى جىلس فۇراو باھەن. اىي اچەكالىي كىلەھاتن
بىر عبادە دان بىر كەمپول دەنن صاحابە ۲ نبى. بودى بەماں
دان فەرى لاكۇن فون ھالوس، تىاد كامىر سەرفت دەھولو
اورىغ ۲ ماكىن حىرمە مندۇغى دى. دەھولو اىي دەتاڭوتى
تىفاي سەكارىغ اىي دەحرماتى. ايفون تەفقى سەغ دان
فواس دغۇن چارا كەھىدۇفنى يېغ سەكارىغ. رزقىن بىر تىبە
دغۇن بىر كە تۆھن دان بىر كە جالىن حلال يېغ دەتمەۋەن
فە سوات مالىم، لەس سەمېيغى عشا، انق ۲ دان
كلىور اكىان دسۋەرن بىر كەمپول دەكە تەمفە اىي بىر بار يېغ
لالو بىر كات دغۇن فەلاھن ۲: اتفىكىو ماكتىكىو يېغ كۆ
درىتى سەكارىغ اين، تىاد تراس بىرە، اکن تىفاي اکو
تراس ساڭن ۲ اجلەكىو تله هەمىر. سۇوا اورىغ تاھو
بەھا اکو دەھولو سەورۇغ جاھە تىفاي بىر كە فەنچۈق
دان اجازىن نبى محمد (ص) اکو بىراو بە دغۇن چەقە
درەندىجە منجادىي اھل عبادە. رزقىكىو دەھولو درەندى
ئىپونه دان مەرمەققى، تىفاي سەكارىغ درىي حاصل
كراجىن دان فەنیكائىن.

"بىر بىر شىكۈر كۆ كەد تۆھن دان بىر بىر تەرىما
كاسىھەكىو كەد بىكىدا رسول الله (ص) يېغ دغۇن لەمەلەبە
سەبۇغۇنى فەد مۇك 38

تەمفە يېغ دەتەجۇن تله دكە، تىفاي كاڭىي سەكارىغ
تىراس بىر، هەمىر تادافە داڭكە مەلەكە. اىي تەرفىكۈن
دان ھاتىي فون بىر دبىر.
"كەناف كاڭىكىو بىكىنى دان كەناف هاتىكىو بىر دبىر ۲
اوە، يَا، اکو بىر جەنجىي تىدق اکن بىر دوستا، بىكىن؟
اف جوابىكىو نتىي كالو اکو بىر جەمغا دغۇن محمد،
كالو مالىم اين اکو تورە مىنۇم ارق دغۇن مەرىك؟
بىر تەرسىر ئەكە؟ اه مالۇ اکو! اکو بىر دوستا؟ تەتو تىدق
بولە، سېت اکو تله بىر جەنجىي تىدق اکن بىر دوستا."
منصف بىر دبىر يېغ تەراكو سەغەتەتىن منجادىي رېبوتن
دا تارتار فەندۈرۈغ مىنۇم دان فەقاچق بىر فەڭ كەد جەنجىي.
اھىرەن يېغ كەۋالە يېغ منع دان ايفون سەكرا فۇلغى
تەپسىل مەوجۇق دېرىن سەنديرىي.

"بىارلە سەكالىي اين اکو فۇلغۇ سەھاج، بىسوق مالىم
فون مایىھ تەرۇغ بولۇن جوڭ، بىكىن؟ اکو بولە مىنۇم
سوڭ ھاتىي."

كېيىك دېپىھارى دان فەحر فون هەمىر مېشىشىغ
فيستو رومنەن دەكتۈق اورغۇغ، سۇرۇغ صحابە قەرىپىن
دغۇن تېرچۈغ ۲ مەھاجقۇن بىر اشىكە دغۇن سېراف سەكران:
مارىي كىت كەھىدۇفنى يېغ سەكارىغ، رزقىن بىر تىبە
جاواھ، مەرىك اکن دافە كىت سۇغۇسۇغ دكە لەمە ايت.
بارغان ۲ مەھل ۲ بىلاڭ دغۇن فەقاول يېغ لەمە مەكالىي."
منصف سەكرا بىرىپىف، خىنچىر دان فەدۇغ دەندەڭكىن
سەرفت يېسەن كېتىك هەندىق فەركىي مەرمەققى دالماش
رومۇغۇن يېغ اکن منجادىي مەۋسان سەھ كىلەھاتن اىي
تەرفىكۈن... دان كاؤن مەغەردىقىن:

"كەناف؟ تىدق بىرانى؟ مان كېرائىنتمو يېغ سەلما
اين اکو بىر بېشكە مەلەپەن؟"

اي تىدق بىنچواب، كەللان توندۇق، سەغەتەن
مندۇغى تانە، تىفاي ھاتىن تەرسەن مەنبۇس كەلف دان
تەمفە يېغ دەھادقىن، تەركىمىز جىلس دەللىوققى مەتائى،
كېيىك اي منجادىي تاشۇن دغۇن رسول الله (ص) دان
بىر جەنجىي تىدق اکن بىر دوستا.

ھاتىن بىرىسىق دان بىرتان: "اف جوابىمۇ نتىي

دان بىچقسانان تىله ميلامتكن اكوا دري جالن يع مسنه
فدمولان اكوا هان دمتا جاغن بردوستا اكوا قبولكى
فرمتائىن ايت دان كران اكوا تياد اكى دوستا لاكى
تىيا ۲ تىمىبۈل فرامان اڭكىن اكىن بىرپواه سوات يع
بوروچ ساتو فرامان يع سكرا مەفھاروھى جىوا
الحمدللە اخرون اكوا تېغىللىكىن سكل كىيامانكىو يع
بوروچ اين سده تتنو كران كېيىجقسانان دان جاس
رسول الله (ص) جوڭىڭ بوكن؟

”پىر“ ساهوة مرىك. ”دان كامي فون براى
ساغە بىرېھىكا دەن كادان سكارغ اين. كىجادىن اين
اڭن كامي توليس انتوق منجادى چرمىن دان
كتاغن.“ ۲

منصف بن مهتمىي مەندۇغ ارە كائىن، كدوا تاغن
برايىكە تكىيىر داتس دادا.

سايوف ۲ تردىغىر اوچاقنن: يالله، توھن يع
مها فەمۈرە دان فەئاسىيە، ھەب ساغە بىرشكۈر دان
بىرتىريما كاسىيە. تۈرىمالە توبە ھەب، يع منجادى
فيشىكۆهە محمد. سەڭكۆهە مليا بودى فەركىتىن، بىچقسان
دالىم سكل تىندقىنىن، ھەب براى سەھىۋەت بودى كەد
نبىي محمد (ص) يع بىحق ايت. مەھمەداھن سۈپۈر دان
بىر باھلە سكل تىمان دان فلاجران محمد ايت امين!

سكلىن يع حاضر دىيم ترەتكۈن دان هان بىسىر
مرىك سەھاج يع تورە بىرگىرقىم باج ”امين“ تىنافى
سوارا منصف تياد تردىغىر لاكىي اى تىلە فولىخ
كرحەمە اللە دەن تىنافى. اناللە واناللە راجعون.

— دري ”ابدى“ جاڭرىتا.

جاھە نامۇن فەركارا يېتىر كىندۇغ دەالم ھاتى ۲ مرىك
لە ۲ جاھە لاكىي سەرت يەددەرمانكىن، اولىءە اللە
(مقصودىن):

”هي اورۇغ ۲ يېتىرىپا يېتىرىپا جاھەنلە كامو فەندۇغ
صحابە قەريب (بطانە) لايىن درەند كۈلەن كامو.
مرىكىشىت تىدق بىرھەنە ۲ بىر اختىار مەتارىق كەھلەكەن
اتس كامو، مرىك مۇك اف يع مېسەھەن كامو.
مسەكۈھەن كېنچىن تىلە تربىيە درى مۇلە ۲ مرىكىشىت،
تىنافى اف يېتىرىپا يېتىرىپا دەلم ھاتى مرىكىشىت اد لىه
بىر. كامىي تىلە ترەنگەن تىنادى ۲ كەد كامو، جىك كامو
(ماو بىرىفيكىر) — ق. النساء ۱44.

فرمانن لاكىي (مقصودىن): هي اورۇغ ۲ يېتىرىپا
جاھەنلە كامو جادىكەن اورۇغ كەفەر ايت سېڭىي كىتوا
(فەيمىفەن) فەحال مرىك بوكىن قوم مۇئەمىن، اف كە
كامو ماو مەفادا كەن ساتو ااسن يېتىپا باكىي اللە انتوق
(مەھىكۈم) كامو؟ (ق. آل عمران 119)

باپق لاكىي اىيە القرآن يع مەيىتىكەن كېت تىنافى
منجادىكەن فەيمىفەن دان سىاف كاون اتو لاون كېت.
سموان ايت داتقىن درەند اللە — بوكىن درەند فيكەر ان
كېت دان كران ايت جىك سىئورۇغ براى يەمان كەدەللە
مك هەندقەلە اي طاعە دان فەرچاىي كەد فەرنىجۇقۇن
يائىت هەندقەلە اي طاعە كەد فەيمىفەن يع طاعە كەد
حەكۈم ۲ اللە دان رسول، يع منجۇھىي فەركەن
منكىر دان مەغىراڭن سەمبەھىغ — بوكىن اورۇغ ۲ يع
عاصى دان فەزنا. فەيىم ارق دان فەنجىجۇدۇ دان
فەنگالق كەد فەركەن ۲ معصىة.

جىك هەندقى لە جىلس دان ترۇغ دەالم قەركارا اين
مولىق مودارا منطالىعە بوكىو كاراڭىن كىيائىي محمد
عىسى انصارى يېتىرىپا تاجوءە ”اوەمە إسلام مەھەدەفي

— سمبوعن فەمۇك كۈلە